

2. Щодо НПА, які визначають повноваження МВС

Правовий статус (права, обов'язки, компетенція) суб'єкта владних повноважень визначається правовими актами з урахуванням ст. 19 Конституції України.

Відповідно до ст. 19 Конституції України, органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно зі ст. 1 ЗУ "Про центральні органи виконавчої влади", систему центральних органів виконавчої влади складають міністерства України та інші центральні органи виконавчої влади. Відповідно Міністерство внутрішніх справ України є центральним органом виконавчої влади.

Нормами ст. 3 цього Закону визначені правові засади діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, а саме:

- 1. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у своїй діяльності керуються Конституцією України, цим та іншими законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства України.*
- 2. Організація, повноваження і порядок діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади визначаються Конституцією України, цим та іншими законами України.*
- 3. Положення про міністерства, інші центральні органи виконавчої влади затверджує Кабінет Міністрів України.*

Отже, повноваження ЦОВВ визначаються безпосередньо **законами** або опосередковано указами Президента чи нормативними актами КМУ, ВРУ, якщо такі акти прийняті з посиланням на конкретні норми Конституції чи законів.

Законом України "Про національну поліцію" було визнано таким, що втратив чинність ЗУ "Про міліцію", що був профільним законом, яким визначалися повноваження органів внутрішніх справ.

Крім цього, 23 грудня 2015 року було прийнято ЗУ "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про Національну поліцію", у ч. 4 Прикінцевих та перехідних положень якого, законодавець встановив, що **"до врегулювання на законодавчому рівні повноважень органів Міністерства внутрішніх справ України** покласти на органи Національної поліції повноваження видавати та анулювати відповідно до законодавства дозволи на придбання, зберігання, носіння, перевезення і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, щодо зберігання і використання яких встановлено спеціальні правила, порядок та на які поширюється дія дозвільної системи органів внутрішніх справ, а також на відкриття та функціонування об'єктів, де вони зберігаються чи використовуються, на діяльність стрілецьких тирів, стрільбищ невійськового призначення та мисливських стендів, підприємств і майстерень з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, магазинів, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, правил поведінки з ними та їх застосування."

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті МВС у розділі “Законодавство. Нормативно-правові акти з питань діяльності органів внутрішніх справ України” (http://mvs.gov.ua/ua/pages/25_Zakonodavstvo.htm) МВС діє, зокрема і на підставі “Положення про Міністерство внутрішніх справ України” затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878.

Згідно даних щодо нормативно-правових актів, розміщених на офіційному сайті Верховної Ради України, на сьогодні є чинними два Положення про МВС:

1) Положення про МВС, затверджене Указом Президента № 383 від 06.04.2011, відображення сторінки сайту додається: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/383/2011>;

2) Положення про МВС, затверджене Постановою КМУ від 28 жовтня 2015 р. № 878, відображення сторінки сайту додається:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>;

Ці два положення між собою є взаємовиключними (зокрема щодо повноважень з призначення та звільнення міністра МВС).

Положення про МВС, затверджене Указом Президента № 383 від 06.04.2011 та Положення про МВС, затверджене Постановою КМУ від 28 жовтня 2015 р. № 878 **не містять повноважень МВС встановлювати порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та використання** вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї.

Більше того, як стало відомо з відкритих джерел інформації, МВС, на запит ВГО “Бюро громадських експертиз” про наявність повноважень щодо дозвільних процедур зі зброєю, **дає чітку відповідь, що такі повноваження для МВС не врегульовані**. Неврегульованість повноважень в контексті ст. 19 Конституції означає відсутність таких повноважень.

3. Щодо повноважень встановлювати порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та використання зброї, а також відкриття та функціонування тирів та стрільбищ .

Положеннями п. 7 ч. 1 ст. 92 Конституції України встановлено, **що виключно законами України визначаються правовий режим власності**. Тобто, всі норми, які встановлюють умови і порядок набуття, володіння, користування і розпорядження майном як власністю повинні бути визначені саме **законом**.

Щодо визначення правового режиму власності, то як зазначив Конституційний Суд України в рішеннях від 13 грудня 2000 року № 14-рп/2000 “правовий режим власності, порядок і умови набуття та припинення права власності, а також права володіння, користування та розпорядження майном визначаються законами.” та від 11 травня 2005 року №4-рп/2005 “відповідно до пункту 7 частини першої статті 92 Конституції України правовий режим власності визначається виключно законом.”

Також, у мотивувальній частині Рішення КСУ від 11 лютого 2014 року № 1-рп/2014, Конституційний Суд України зазначив, що “загальні положення про право власності, його зміст, здійснення та підстави набуття визначені в Цивільному Кодексі (глави 23, 24). Правом власності

визнається право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб; власникові належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном на власний розсуд; право власності є непорушним; ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні; право власності набувається на підставах, не заборонених законом, зокрема із правочинів; особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадках і в порядку, встановлених законом (частина перша статті 316, частина перша статті 317, частина перша статті 319, частини перша, друга статті 321, частина перша статті 328 Кодексу).”

3.1. Згідно з нормами ст. 319 ЦК України власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд. Власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, **які не суперечать закону**. Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов'язано допустити до користування його майном інших осіб лише у випадках і в порядку, встановлених **законом**.

Відповідно до ст. 325 ЦК України фізичні та юридичні особи можуть бути власниками будь-якого майна, за винятком окремих видів майна, які **відповідно до закону** не можуть їм належати. **Склад**, кількість та вартість майна, яке може бути у власності фізичних та юридичних осіб, не є обмеженими.

Крім цього, згідно з положеннями ст. 331 ЦК України право власності на нову річ, яка виготовлена (створена) особою, набувається нею, якщо інше не встановлено договором або законом. Особа, яка виготовила (створила) річ зі своїх матеріалів на підставі договору, є власником цієї речі.

3.2. Згідно з ст. 41 Конституції України право власності **набувається в порядку, встановленому законом**. Таким законом є ЦК України.

Законодавець у положеннях ст. 328 ЦК України, встановив, що право власності набувається на підставах, що не заборонені **законом**, зокрема із правочинів.

Оборотоздатність об'єктів цивільних прав визначена нормами ст. 178, відповідно до яких “Об'єкти цивільних прав можуть вільно відчужуватися або переходити від однієї особи до іншої в порядку правонаступництва чи спадкування або іншим чином, якщо вони не вилучені з цивільного обороту, або не обмежені в обороті, або не є невід'ємними від фізичної чи юридичної особи.

Види об'єктів цивільних прав, перебування яких у цивільному обороті не допускається (об'єкти, вилучені з цивільного обороту), мають бути прямо встановлені у законі.

Види об'єктів цивільних прав, які можуть належати лише певним учасникам обороту або перебування яких у цивільному обороті допускається за спеціальним дозволом (об'єкти, обмежено оборотоздатні), встановлюються законом.

3.3. Згідно ст. 42 Конституції України гарантована свобода підприємництва за якою, кожен має право займатися діяльністю, що не заборонена законом. Крім цього **згідно ст. 92 Конституції правові засади і гарантії підприємництва встановлюються виключно законом**.

Відповідно до ст. 320 ЦК України власник має право використовувати своє майно для здійснення підприємницької діяльності, крім випадків, встановлених законом. Законом можуть бути встановлені умови використання власником свого майна для здійснення підприємницької діяльності.

Відповідно до положень ст. 6 ГК України забороняється незаконне втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

Як зазначено у ст. 12 ГК України, обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності, встановлюються лише Конституцією України та законами.

Натомість Наказ МВС 622, який очевидно не є законом, встановлює обмеження для підприємницької діяльності, що не передбачені законом, наприклад щодо відкриття та функціонування тирів і стрільби.

На підставі зазначеного вище, маємо констатувати, що всі **норми, які встановлюють умови і порядок набуття, володіння, користування і розпорядження майном як власністю повинні бути визначені саме ЗАКОНОМ**, а тому у не може бути надано повноважень службовим особам МВС щодо встановлення порядку виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї.

4. Компетенція МВС щодо зброї є обмеженою тими повноваженнями, що визначені положеннями ст. 39 ЗУ “Про національну поліцію”, а саме:

1) МВС має право визначати **порядок огляду** за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб - підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

2) визначати **порядок вилучення** зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатування і закриття об'єктів, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища не військового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують громадській безпеці, до усунення таких порушень.

Отже, положення ст. 39 вказаного вище закону не надають повноважень МВС встановлювати порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин

зброї.

5. Щодо повноважень органів МВС встановлювати порядок надання платних адміністративних послуг на отримання дозволів, зокрема, на придбання, зберігання, облік, охорону, носіння, перевезення і використання зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, боєприпасів, інших предметів, матеріалів та речовин; на відкриття та функціонування сховищ, складів і баз, де вони зберігаються, стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них.

Відповідно до Наказу МВС № 622 встановлена плата для:

- 1) видачі дозволу на право відкриття та функціонування пункту вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, видачі органом поліції
- 2) Дозволу **на придбання** вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, основних частин зброї, пристроїв та патронів до них і бойових припасів підприємствам, установам, організаціям,
- 3) Дозволу на право **придбання суб'єктом господарювання** вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, а також пристроїв та патронів до них;
- 4) Дозволу **на перевезення** територією України зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, а також пристроїв та патронів;
- 5) Дозволу на **право зберігання, використання** вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, основних частин зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них є заява керівника підприємства, установи, організації.

Відповідно до статті 5 Закону України “Про адміністративні послуги”:

“1. Виключно законами, які регулюють суспільні відносини щодо надання адміністративних послуг, встановлюються:

- 1) найменування адміністративної послуги та підстави для її одержання;
- 2) **суб'єкт надання адміністративної послуги та його повноваження щодо надання адміністративної послуги;**
- 3) **перелік та вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги;**
- 4) платність або безоплатність надання адміністративної послуги;
- 5) граничний строк надання адміністративної послуги;
- 6) перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги.

2. Адміністративні послуги визначаються виключно законом.”

На сьогодні МВС не наділені повноваженнями щодо регулювання порядку надання адміністративних послуг, немає Закону, котрий визначав би МВС як суб'єкт надання адміністративних послуг з перелік і вимоги до документів на отримання адміністративних послуг, а також немає закону, який би встановлював платність адмін.послуг, які надаються Національною поліцією.

Фактично МВС в порушення ЗУ “Про адміністративні послуги” відомчими наказами без відповідних законних повноважень встановила адміністративні послуги з оформлення дозволів на придбання, зберігання, перевезення зброї і боєприпасів, а також відкриття та функціонування стрілецьких тирів та стрільбищ.

Також, як повідомило Міністерство юстиції України листом від 27.12.2017р. №50792/ПІ-ЮР-3194/10.2 на запит ГО “Бюро громадських експертиз” **про надання реквізитів закону, яким передбачено регулювання плати за надання адміністративних послуг МВС та Національною поліцією - такий закон в нормативно-правовій базі Мінюсту відсутній.**